

Дитинства полиновий присмак

Мій життєвий шлях перетнувся з життєвою дорогою городищанина К. В. ПАРТАКА на початку далеких шістдесятних років минулого століття, коли він після закінчення Лізянської семирічки прийшов продовжувати навчання в Березнівській середній (красній) школі, де ми стали однокласниками. З тих пір і знаю його.

Хоча після закінчення одинадцятого класу нас доля розвела. Тож зустрічалися досить рідко, бо в кожного свої турботи і проблеми, своє коло друзів та знайомих. Правда, завжди були щирими і теплими зустрічі однокласників під час відзначення круглих дат від року нашого випуску. Саме під час однієї з них, спілкуючись з Костею, я дізнався про непросту історію його життя, особливо дитинства, і трагічну долю його батьків. Тоді ж вирішив, що при нагоді детальніше розпитаю товариша-однокласника про це, аби написати в газету матеріал. Костянтин Вікторович погодився на зустріч.

І от ми сидимо в моєму робочому кабінеті. Він детально розповідає, а я уважно слухаю і все занотую на папір ...

Його батьки мешкали на хуторі Залісся. За Польщі мали дерев'яну хату, корів, коней, свиней, кілька гектарів землі, навіть трохи власного лісу, який взяли у кредит в тодішньої влади. Словом, добре господарювали, не бідували, мали хліб і до хліба...

На жаль, війна перервала мирний плін їх хутірського життя, потрощила людські долі. Батька Костянтина Віктора Антоновича не мобілізували у 1944 році на фронт. Однак лиха доля підготувала йому страшний «сюрприз». У перший повоєнний рік за підозрою у зв'язках з УПА арештували В. А. Партак і сумнозвісна сталінська «трійка» без сліdstва і суду відправила його на 10 років у Воркутинський табір. А влітку 1945 року, коли старші діти Партаків пасли корів, до їхньої хати, мов круки, увірвалися енкаведисти і заарештували матір Федорору Іванівну з кількомісячним немовлям – Костиком на руках. Згодом у вагоні-товарняку їх обох доправили на висилку у далеку і непривітну Агхангельську область.

«Безумовно, моїй матері з маленькою дитиною, тобто

мавши цього випробування, я відламав скориночку і по-смакував нею. А потім захотілося ще трішки, а потім Коли я прийшов до дідової хати, то був ошелешений – в моїх руках залишилася одна четверта частина великої хлібини. І тільки тоді я зрозумів, що наробив, але, як кажуть, поїзд уже пішов. За цей дитячий вчинок дід мене досить суворо покарав.

«Чи сумував ти за своїми батьками?»

«Так, хоча я їх практично не пам'ятав. Але все ж хотілося відчутти ніжну материнську ласку, батькову підтримку...»

«Коли ж ти, Костянтине, врешті, зустрівся з ними?»

«Батька, на жаль, так і не побачив. Він загинув у Воркуті під час відомого бунту політичних в'язнів. Їх там тисячі розстріляли і почавили танками. А нам повідомили, що батько отримав смертельні травми під час роботи на будівництві. Хоча на наш запит, де його поховано, так і не відповіли. А матір після дев'яти років відбуття висилки повернулася додому у 1956 році. Вона мене відразу й не впізнала, бо ж пам'ятала дворічним хлопчиком, а тут я вже був підлітком. Але потім довго не випускала зі своїх обіймів, захиляючись від сліз радості ...»

Мати розповідала, як їй нестерпно жилося на засланні у далекому Забайкаллі. Разом з іншими жінками важко трудилася на лісозаготівлі. Жили у холодних непристосованих бараках, напівголодні, у благоденному вбранні та грубих кирзях чи гумових чоботях. Молоді і старші жінки без вихідних виконували каторжну роботу. Адаже все доводилося робити вручну – і пиляти дерева, і обрубувати сокирами товсті гілки, і носити на тендітних жіночих плечах важкі колоди.

Та навіть перебуваючи у таких нелюдських умовах життя, Ф. І. Партак ні на мить не забувала своїх синочків, рідний край, прагнула хоч якось довідатись про долю засудженого чоловіка. В гірких роздумах минали її безсонні ночі, про які знала лише скроплена пекучими сльозами подушка. А коли з'являлася якась вільна від тяжкої праці хвилина, згорьована жінка регулярно писала листи тоді генеральному прокуророві СРСР Руденку з проханням звільнити від такого суворого покарання. Тож у

Костянтин Вікторович та Ольга Степанівна ПАРТАКИ, їх доньки Марія та Ірина з матір'ю і бабусею Федорою Іванівною.

репресивної системи.

Переживши таке важке, з полиновим присмаком, дитинство, К. В. Партак звик до труднощів і навчився самотійно долати їх. Тож сам наполегливо проходив круті життєві дороги, бо знав, що йому не було звідки чекати підтримки. Разом з тим Костянтин Вікторович не затаїв у

зі мною, було важко прижитися у тому суворому краю, серед чужих людей, - невесело ділитися думками Костянтин Вікторович.- І вона через місяць таємно втікає з місця примусового поселення. З неймовірними труднощами добралася до рідного дому. Отак тихо, обережно проживала на своєму хуторі. А старші мої брати були на вихованні у діда Івана Пилипчука і баби Христі.

Але якась чорна душа довідалася про те, що втікачка з дитиною знаходиться у Заліссі, «настукала» у райвідділ НКВС. Одного вечора на хутор знову наскочили військові, їх було чоловік п'ять. Допитувалися: як втікала з висилки, чого втекла? А потім наказали, щоб збиралася знову у далеку, незвідану і страшну дорогу.

Один з непроханих гостей виявив гуманність і сказав Федорі Іванівні: «Дитину краще залиш вдома, бо вона не витримає такої важкої дороги, помре. Щоб не бачив наш начальник, випусти хлопчика через вікно і хай біжить до сусідів». Жінка так і зробила, відчинила вікно і показала дворічному Костикові стежину, яка вела до сусідської хати, та попросила, щоб він, як вона піде з хати, виліз через вікно і побіг до сусідів. Неважно уявити, як востаннє пригортала до грудей свою рідну кровиночку, полишаючи саму-самісіньку у темряві вечора. Очі заливали сльози, а від розпачливого материнського плачу, що стривожив небо, здавалося ридали й зорі...

Під час розповіді про той страшний вечір у мого шкільного товариша спохмуріли очі і тінь смутку лягла на обличчя.

-Вже у дорослому віці я довідався, що тоді не виконав того, що мені наказала мати, - тихо мовить Костянтин Вікторович. - А залишився у порожній хаті, з переляку почав голосно плакати. І десь опівночі сусідський дідусь, який вийшов у двір за потребою, почув мій розпачливий дитячий плач. Ще з одним чоловіком прийшли до нашої хати та забрали мене до себе. Наступного дня відвезли в село до діда і баби, де вже були мої старші брати Федір і Максим.

-Як вам, дітям, жилося під опікою стареньких? Вони нас щиро любили і, як могли, зігрівали своєю турботою, хоча жили у важкі повоєнні роки. Було важко з одягом, взуттям та харчами. Але ми, завдяки старанням діда і баби, у яких, до речі, були ще двоє нежонатих синів, були завжди нагодовані, вдягнуті і взуті. Хоча, як і всі сільські діти, допомагали дорослим по господарству. Пасли гусей, свиней, корову, заготовляли дрова, поралися в городі. Разом з іншими однолітками вчилися у школі. Хоча були спроби відповідних служб мене, як сироту, забрати у дитбудинок, але дід довго ходив по владних кабінетах, щоб я залишився у його сім'ї. І таки добився свого.

Пригадую різні випадки з тогочасного нашого повоєнного життя. Відомо, що тоді було важко з хлібом. Тож, коли на столі була паляниця, ми всі раділи. Якось моєму старшому братові, який вже тоді працював у гаражі лісгоспу, за гарну роботу виділили пшеничну хлібину. Мене, як найменшого, послали забрати її. Міцно притиснувши до грудей цей жаданий продукт, я прямував додому. Але п'яний запах свіжоспеченого білого хліба не давав мені спокою, відверто спокушував. Не витри-

Маленький Костя (на передньому плані) з дідом Іваном і бабою Христиною Пилипчуками та іншою родиною.

1956 році її першу відпустили з невідільницького поселення і вона, мов чайка, полетіла-полинула до своїх синовців, рідних та близьких.

-Чи відчував ти, Костю, на собі у подальшому житті гірку печать того, що твої батьки були репресовані? - цим запитанням перериваю щире розповідь свого співрозмовника.

-Таке траплялося і не раз. Пригадую, коли вже вчився в Березнівській школі, то там давали дітям сиротам і напівсиротам взуття. От і мені вручили кирзові чобітки. Я так зрадів цій обновці, заніс її додому. Але, на жаль, наступного дня вчителька сказала мені, щоб приніс чоботи назад у школу, бо, мовляв, мені «не положено»... Можеш уявити, що робилися у дитячій душі. Лише матір заспокоювала, адже вона знала, що причиною цього було те, що батьки мої були засуджені за політичними статтями.

Бувало і у дорослому житті дехто відверто нагадував про це, але я старався не реагувати на такі закиди і жив повноцінним життям, бо був переконаний, що ні мої батьки, ні я особисто нічого поганого нікому не зробили. Про це свідчить те, що в перші роки незалежності України і батька, і матір було повністю реабілітовано, тобто визнано невинними у звинуваченнях радянської

свої душі образи за сплюндроване дитинство, скалічене у неволі життя батьків. Він виріс і пішов по життю доброю, щирою і мудрою людиною, яка всюди і у всьому прагне дотримуватися норм християнської моралі. Підтвердженням цього є його життєвий шлях.

Після закінчення школи він встиг трохи попрацювати в консервному цеху спиртзаводу, на будівництві у, по кілька місяців підмінював піонервожатих у Білківській та Великолюбашівській школах. Потім — служба в армії, де він, сержант, був командиром відділення у підрозділі реактивної артилерії.

Після повернення з війська все подальше життя Костянтина Вікторовича було пов'язане з системою споживчої кооперації. За більш як тридцять років роботи в ній він обіймав чимало відповідальних посад, адже без відриву від виробництва ще молодим закінчив Рівненський кооперативний технікум. Зокрема, працював в райспоживспілці інструктором по кадрах, заступником голови правління Березнівського сільського споживчого товариства, заступником директора комбінату громадського харчування, технологом, змінним майстром і завідувачим складом в хлібокомбінаті. З цього підприємства К. В. Партак пішов на заслужений відпочинок.

Аналізуючи своє пройдене і нинішнє життя, чоловік з приємністю говорить, що доля подарувала йому хорошу сім'ю. Разом з дружиною Ольгою Степанівною вони народили і виховали двох гарних і працьовитих доньок Марію та Ірину, які їм подарували п'ятьох внуків.

-Характерно, що Ольжині матір і бабуся у далекі повоєнні роки теж пройшли важкі життєві випробування, - розповідає мій однокласник. - За те, що дід дружини лікував поранених воїнів УПА, бабу вислали у Кемерово, згодом туди поїхала її дочка, яка там згодом вийшла заміж за геолога. На жаль, у перший рік подружнього життя її молодий чоловік загинув, тому Оля батька зовсім не пам'ятає, бо народилася після його смерті. Коли в п'ятдесяті роки вже дозволили вивезенням повертатися додому, то їхня сім'я поїхала на рідну Тернопільщину у Кременець. Спочатку жили у землянці, а потім змогли побудувати хату.

А познайомився я з Олею в районному будинку культури на танцях. Тоді вона вчилася у Березнівському лісовому технікумі. І це знайомство переросло в кохання на все життя.

Як не прикро, але сім років тому в долю сім'ї Партаків чорним вихором увірвалося важке випробування. В Ольги Степанівни стався інсульт, який прикував до ліжка колись енергійну, життєрадісну і оптимістичну жінку. Увесь цей час Костянтин Вікторович та їхні доньки старанно доглядають за хворою найріднішою людиною, прагнуть оточити її піклуванням та увагою, аби вона легше переносила важку недугу.

Хоча трапляється, що й К. В. Партак підводить здоров'я, але він мужньо тримається, бо знає, що ще відповідальний за життя дружини, на його чоловічих плечах лежать господарські й побутові клопоти. За складом характеру він — оптиміст і працелюб, тому терпляче долає нелегкий шлях, позначений у низі його долі.

Павло РАЧОК.